

Конференција “Локални избори 2016. – научене лекције”

Концепт

Локални избори 2016. године у БиХ одржани су 2. октобра 2016. године. Како би анализирали све аспекте изборног процеса и дискутовали о тренутним изазовима и будућим корацима за унапређење изборног процеса, Централна изборна комисија БиХ заједно са Савјетом Европе организује постизборну конференцију која представља прилику за све изборне актере да размјене своја мишљења и искуства.

Циљ конференције “Локални избори 2016. – научене лекције” је анализа Локалних избора 2016. године у Босни и Херцеговини, сумирање закључака и формулисање приједлога за побољшања цјелокупног изборног процеса.

Домаћин конференције је Централна изборна комисија БиХ, а суорганизатор је Савјет Европе. Партнерска организација која је задужена за логистичку и административну подршку организацији конференције је Удружење изборних званичника у Босни и Херцеговини (УИЗБиХ) које окупља чланове општинских / градских изборних комисија у Босни и Херцеговини.

Вријеме одржавања конференције: 23–24. фебруар 2017. године.

Мјесто одржавања конференције: у Сарајеву, у хотелу “Hills”, Бутмирска цеста 18, Илица 71210 који посједује конгресни центар и нуди најмодерније објекте за састанке, конференције и семинаре.

Учесници: Конференција ће окупити око 150 учесника – представника општинских / градских изборних комисија из 143 општине / града у БиХ, изборне експерте из земље и иностранства укључујући представнике Савјета Европе, Конгреса локалних и регионалних органа власти Савјета Европе, представнике политичких странака, представнике међународних организација у Босни и Херцеговини, невладиног сектора из земље и иностранства, медија и академске заједнице.

Пленарне сесије:

- **Презентација “Анализа изборног процеса – Локални избори 2016. године, председница Централне изборне комисије БиХ ће представити статистичке показатеље Локалних избора 2016. године и изазове изборног процеса.**
- Извјештај о раду општинских изборних комисија за Локалне изборе 2016. године
Др. Суад Арнаутовић, члан Централне изборне комисије БиХ.
- **Презентација налаза мониторинг мисије на локалним изборима 2016. године Конгрес локалних и регионалних власти Савјета Европе, гђица Царла Дејонгхе (Carla Dejonghe), председница – Савјет Комисије Фламманске заједнице.**
- **Презентација закључака конференције.**

- “Перспектива будуће изборне помоћи Савјета Европе” ће презентовати представник Одјела за изборну помоћ и попис, Савјет Европе.

Тематске радионице: Рад у радионицама ће омогућити директну интеракцију међу учесницима конференције. Главни циљ расправе јесте идентификовање изазова и главних препрека, размјену искустава и праксе те дефинисање конкретних активности за унапређење тематских области.

У оквиру радионица разговараће се о сљедећим темама:

1. Учествовање политичких субјеката на изборима:

У Босни и Херцеговини не постоји јединствен закон о политичким организацијама на нивоу државе, као ни јединствени и уједначени критеријуми за регистрацију политичких субјеката. Сходно томе не постоји ни јединствени регистар политичких партија. Политички субјекти се региструју на 5 основних судова и једном окружном-привредном суду (Источно Сарајево) у Републици Српској, 10 општинских судова у Федерацији БиХ и на основном суду у Брчко Дистрикту БиХ. Регистрација политичких субјеката се врши у складу са сљедећим законима: у Федерацији БиХ се примјењује Закон о политичким организацијама СР БиХ (“Службени лист СР БиХ”, број 27/91) који је преузет из Социјалистичке Републике БиХ, у Републици Српској се примјењује Закон о политичким организацијама (“Службени гласник РС”, број 15/96) и у Брчко Дистрикту БиХ Закон о политичким организацијама (“Службени гласник Брчко Дистрикта БиХ”, број 12/02, 19/07 и 2/08).

Критеријум за оснивање политичког субјеката у Федерацији БиХ јесте 50 оснивача пунољетних грађана, у Републици Српској 500 пунољетних грађана, али држављана Републике Српске, и у Брчко Дистрикту БиХ 300 оснивача. Судови имају обавезу да рјешење о упису политичке странке доставе надлежном тужилаштву, међутим три суда у БиХ нису поступила у складу с овом обавезом што доводи у питање правни легитимитет таквих странака.

Према обавјештењу Централне изборне комисије БиХ, од 2009. до јуна 2015. године надлежни судови су информисани да 158 политичких странака¹ не учествују на изборима и не подносе финансијске извјештаје, а на основу тога укупно 151 политичка странка је уклоњена из судског регистра политичких странака.

Надаље, Централна изборна комисија БиХ се у свом раду сусретала са различитим ситуацијама из области дјеловања политичких субјеката као што су:

- покушаји удружења грађана да се овјере за учествовање на изборима,
- супротно одредбама закона о политичким организацијама политичка партија је основала другу партију или случај да су политичка партија и физичко лице основали политичку партију,
- име председника једне политичке партије се појављује у називу друге политичке партије,
- члан / председник једне партије је био кандидат у име друге партије на кандидатској листи и освојио је мандат итд.

¹ Досада су према сазнањима ЦИК БиХ регистроване 332 политичке странке. ЦИК БиХ је послала приједлоге за брисање 158 странака, а избрисана је 151 политичка странка. По захтјеву политичких партија избрисано је 10 партија, док су 164 политичке партије активне (подносе финансијске извјештаје и већи број их учествује на изборима).

У вези са напријед наведеним потребно је разговарати о хармонизацији законодавства о оснивању, дјеловању и финансирању политичких партија ради уједначавања увјета за оснивање, дјеловање и финансирање политичких партија.

2. Правни оквир и заштита изборног закона

На основу одредби Изборног закона БиХ заштиту изборног права осигуравају изборне комисије (општинске изборне комисије, градске изборне комисије и Централна изборна комисија БиХ) и Апелационо одјељење Суда БиХ. Сви приговори подnose се у писаној форми на образцу који прописује Централна изборна комисија БиХ. Општинска изборна комисија у својој општини и градска изборна комисија у граду има првостепену надлежност за одлучивање о свим питањима која нису експлицитно додијељена Централној изборној комисији БиХ и Апелационом одјељењу Суда БиХ. Централна изборна комисија БиХ има другостепену надлежност за одлучивање о уложеним жалбама на одлуке свих изборних комисија. Централна изборна комисија БиХ има и првостепену надлежност за одлучивање по приговорима уложеним због повреде правила изборног процеса, изборних права, повреде правила Поглавља 16 Изборног закона БиХ, учињене од политичког субјекта. Апелационо одјељење Суда БиХ надлежно је да рјешава по жалбама на одлуке Централне изборне комисије БиХ. Жалбе се подnose Апелационом одјељењу Суда БиХ у року од два дана од дана пријема одлуке Централне изборне комисије БиХ. Жалба се подноси путем Централне изборне комисије БиХ, а Апелационо одјељење Суда БиХ дужно је донијети одлуку по жалби у року од три дана од дана пријема жалбе.

Због великог броја приговора и жалби који пристижу у Централну изборну комисију БиХ и које је потребно рјешавати у врло кратком временском року постоји потреба за преиспитивањем Поглавља 6 Изборног закона БиХ које се односи на заштиту изборног права у смислу редуковања широког приступа изборним жалбама и тужбама, тростепене надлежности, увођење такси и слично.

3. Ефективност и транспарентност изборне администрације

а) Обука чланова изборне администрације

Главни изазови идентификовани у претходним изборним циклусима односе се на незадовољавајућу обученост чланова бирачких одбора. У овом контексту циљ предизборног програма помоћи Савјета Европе је био обезбиједити да кључне особе у бирачком одбору посједују знање о изборном процесу и креирати електронске базе података сертификираних представника изборне администрације како би се створили услови за полупрофесионализацију изборне администрације и обезбјеђење ресурса за наредне изборне циклусе.

б) Кампање подизања свијести

Спровођењем информативне кампање ЦИК БиХ је жељела скренути пажњу на потребу већег укључивања жена у јавни и политички живот, повећано учествовање особа старије животне доби који чине једну петину бирачког тијела у БиХ као и представника националних мањина који на локалном нивоу имају могућност да бирају своје представнике у општинска вијећа / скупштине општина.

ц) Обједињавање изборних резултата на локалном нивоу и Главном центру за бројање – искуства и поуке.

У 2016. години Централна изборна комисија БиХ је, у оквиру активности изградње информационе инфраструктуре, наставила даљу имплементацију Јединственог изборног информационог система (ЈИИС БиХ), а за Локалне изборе 2016. године властитим ресурсима развила нове модуле у циљу спровођења одредби Правилника о спровођењу Локалних избора 2016. Нови модул је требао да задовољи спровођење новог пословног процеса који јединствено третира унос резултата гласања са бирачких мјеста. Умјесто досадашња два круга уноса (први унос у општинским / градским изборним комисијама који је провјераван само по једном типу валидацијске грешке и други, контролни унос у Главном центру за бројање) примијењен је само један унос резултата избора који се контролише, а затим валидира како би се добили финални резултати гласања, који у наредним фазама могу да буду процесирани за генерисање збирних резултата гласања.

Циљ радионице је добити повратне информације од главних актера о главним исходима изборне подршке и учинковитости предизборног програма подршке Савјета Европе и разговарати о искуствима и поукама обједињавања изборних резултата на локалном нивоу и Главном центру за бројање како би се процијенила ефикасност примијењеног приступа.

Исход конференције: Учесници конференције ће финализовати закључке дебата тематских радионица, извјестиоци из сваке групе ће укратко презентовати закључке и потцртати кључна питања и потенцијална рјешења као и примјере добре праксе који би се могли да примијене у бх. контексту. У свом редовном годишњем извјештају о спровођењу закона из своје надлежности Централна изборна комисија БиХ ће сумирати своје препоруке Парламентарној скупштини БиХ за даља побољшања изборног законодавства и других закона у својој надлежности и управо закључци Конференције “Локални избори 2016. године – научене лекције” ће представљати добру основу за формулирање препорука базираних на искуству и пракси. Овај извјештај ће бити припремљен у марту 2017. године. Закључци Конференције би требали да буду објављени у посебној конференцијској брошури која ће бити публикована на босанском / хрватском / српском језику² и на енглеском језику, а биће дистрибуирана свим учесницима конференције и партнерским организацијама као и заинтересованим странама.

Програм и формат: Радна група за организацију конференције ће бити одговорна за развој свих елемената програма, укључујући отварање и затварање пленарне сесије, интерактивне радионице као и свечану вечеру.

² Публикација која ће бити штампана на босанском / хрватском / српском језику ће бити јединствена публикација у којој ће чланци бити објављени на језицима аутора.